

Урок гісторыі

"Культура Беларусі канца XIX - п. XX стагоддзя"

Мэта і задачы:

- вызначыць асаблівасці і ўмовы развіцця культуры Беларусі ў канцы XIX - п. XX ст.; пашырыць веды аб найбольш выдатных дзеячах вывучаемага перыяду.

-развіваць уменні папаўняць гістарычныя веды з розных крыніц, выказваць і аргументавана адстойваць свой пункт погляду, працаваць ў калектыве.

-выхоўваць у вучняў пачуццё гонару за сваю Бацькаўшчыну, садзейнічаць фарміраванню нацыянальнай самасвядомасці.

ПЛАН УРОКА

1. Змены ў сістэме адукацыі
2. Развіццё навучальных ведаў аб Беларусі і беларускім народзе
3. Развіццё літаратуры
4. Тэатр
5. Выяўленчае мастацтва
6. Архітэктура

Віленская навучальная акруга

Рэформа 1803 – 1804 гг.

-усесаслоўны характар;

-свецкі характар;

-сістэмнасць (пераемнасць) навучання.

Міністэрства народнай асветы

Віленскі ўніверсітэт (вышэйшая адукацыя)

Гімназіі (сярэдня адукацыя)

Павятовыя вучылішчы (няпоўная сярэдня)

Прыходскія вучылішчы (пачатковая, рамесны)

Польская мова навучання:

- школы пры каталіцкіх і ўніяцкіх кляштарах;
- гімназіі (Віцебск, Магілеў, Гродна, Мінск, Жыровічы, Свіслач);
- езуіцкія калегіі (Полацк, Віцебск, Орша, Магілеў);

Полацкая калегія (1581 г.), з 1812 г. – **Акадэмія.**

Горы-Горацкі земляробчы інстытут (1848 г.).

Канец 20-х гг. – паварот да рэакцыі.

Статут 1828 г. – строга саслоўны прынцып навучання:

гімназіі – для дваран і чыноўнікаў;

павятовыя вучылішчы – для купцоў і мяшчан;

прыходскія вучылішчы – для дзяцей “Самых нізкіх станаў”.

1829 г. Беларуская навучальная акруга:

руская мова навучання – падрыхтоўка рускамоўных выкладчыкаў –

Віцебская настаўніцкая семінарыя.

Віленскі ўніверсітэт

- Найстарэйшая навучальная ўстанова на тэрыторыі Беларусі і Літвы. Заснаваны ў Вільні ў 1570 годзе як калегіум. У 1578 годзе пераўтвораны ў акадэмію. Першы рэктар – Пётр Скарга. Першыя два факультэты – філасофскі і тэалагічны. У 1641 годзе былі заснаваны медыцынскі і юрыдычны факультэты. У 1753 годзе адкрыта абсерваторыя, а пры ёй – фізічны і астранамічны факультэты. У 1781 годзе пераўтвараецца ў Галоўную школу ВКЛ. У 1803 годзе пераўтворана ў Імператарскі Віленскі ўніверсітэт. Складаўся з 4 факультэтаў – фізіка-матэматычны, медыцынскі, маральна-палітычны, літаратурны з мастацтвамі. Да ўніверсітэта належалі: батанічны сад, анатамічны музей, клініка, фізічная і хімічная лабараторыі, бібліятэка на 60000 тамоў.

Вялікі двор Віленскага універсітэта і касцёл св. Янаў (1840–1850-я)

Вялікі двор універсітэта сёння

Касцёл св. Янаў і званніца

Бібліятэка ўніверсітэта

Схема галоўных карпусоў Віленскага ўніверсітэта

Універсітэцкая абсерваторыя

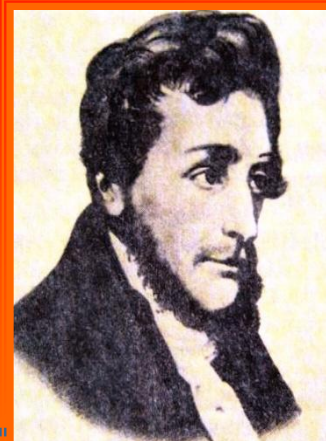
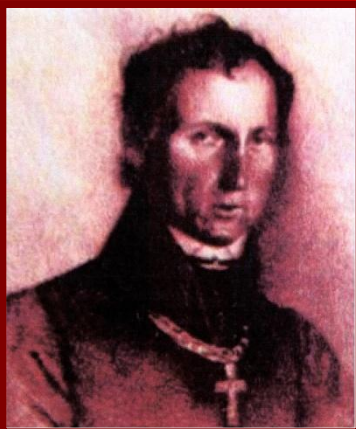

Дзверы ў бібліятэку з бронзавымі
выявамі першай кнігі на літоўскай мове

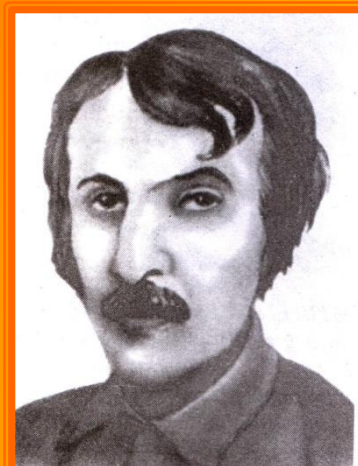
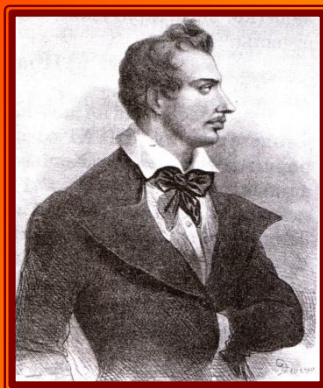
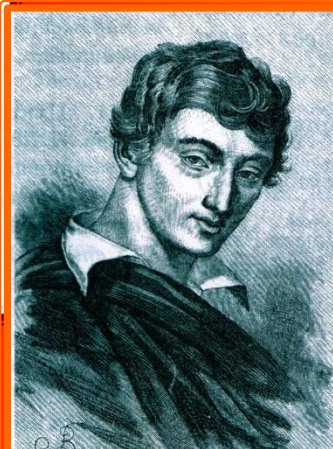
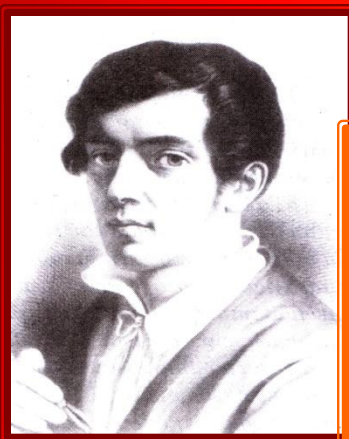

Памятны звон у Віленскім універсітэце

Ганаровая зала

Полацкая езуіцкая акадэмія

Полацкая акадэмія мела тры факультэты – багаслоўскі, мой і вольных навук. Славілася сваей выключна багатай бібліятэкай, карціннай галерэяй, музеем, тэатрам. Праіснавала да 1820 г.

Захаваліся паўднёвая частка галоўнага корпусу і заходняе крыло

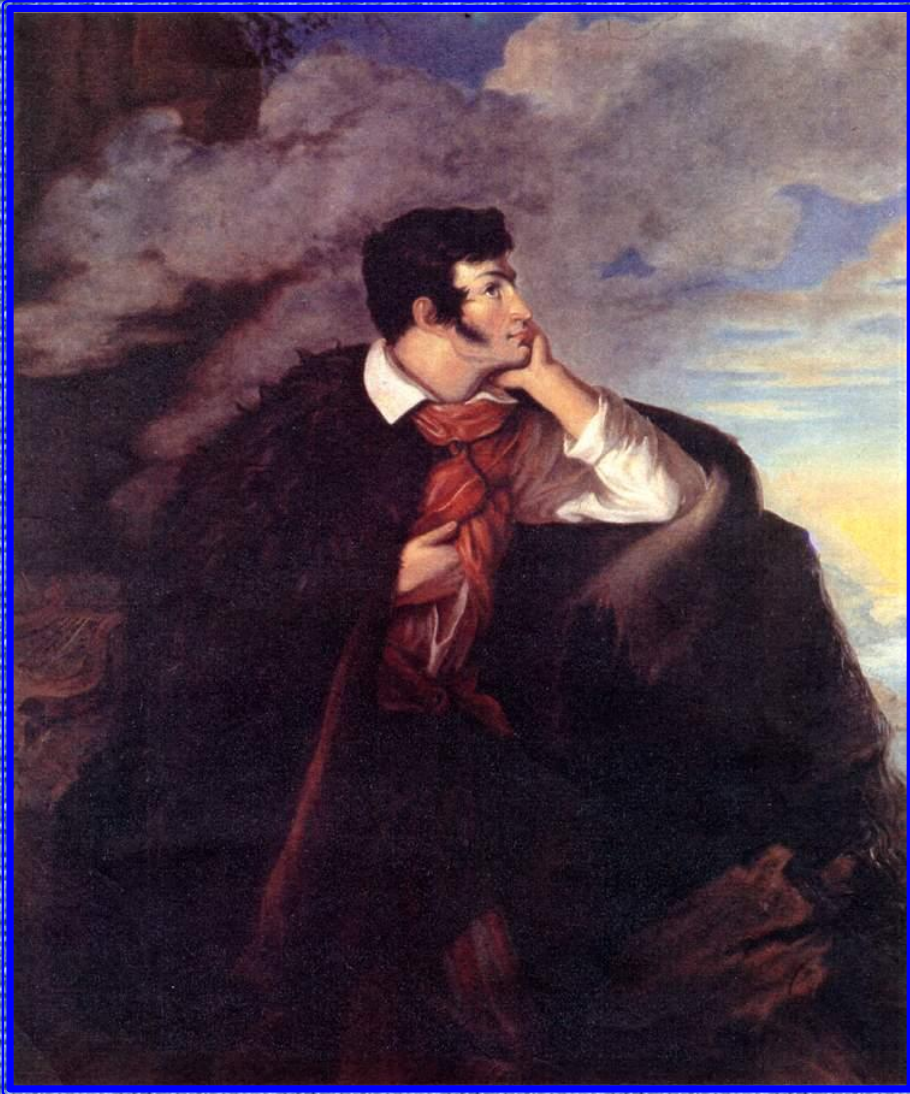
Падпорная сцяна паўднёвага схілу ўзгорка, на якім стаяў галоўны корпус

Валенцій
Ваньковіч
1779-1842

Усадзьба Ваньковічаў

Адам Міцкевіч на
скале
Аю-Даг

А.Пушкін каля крыніцы

***Маці Божая з Дзіцем і св. Янам
Хрысціцелем***

*Портрет
невядомай*

08.04.2013

*Напалеон каля
вогнішча*

**Месца, дзе жыў і тварыў вялікі
мастак**

РОДНЫЯ

КУТКІ...

Творчая спадчына Валенція Ваньковіча вялікая і разнастайная. Яго партрэты, тэматычныя кампазіцыі і малюнкi разышліся па многіх музеях свету. Але гісторыя стварэння гэтых твораў, жыццё і творчасць выдатнага жывапісца пакуль вывучаны яшчэ слаба.

Магіла В. Ваньковіча на парыжскіх могілках Манмартр-дэ-Сэн-Дэні.

Іосіф Аляшкевіч

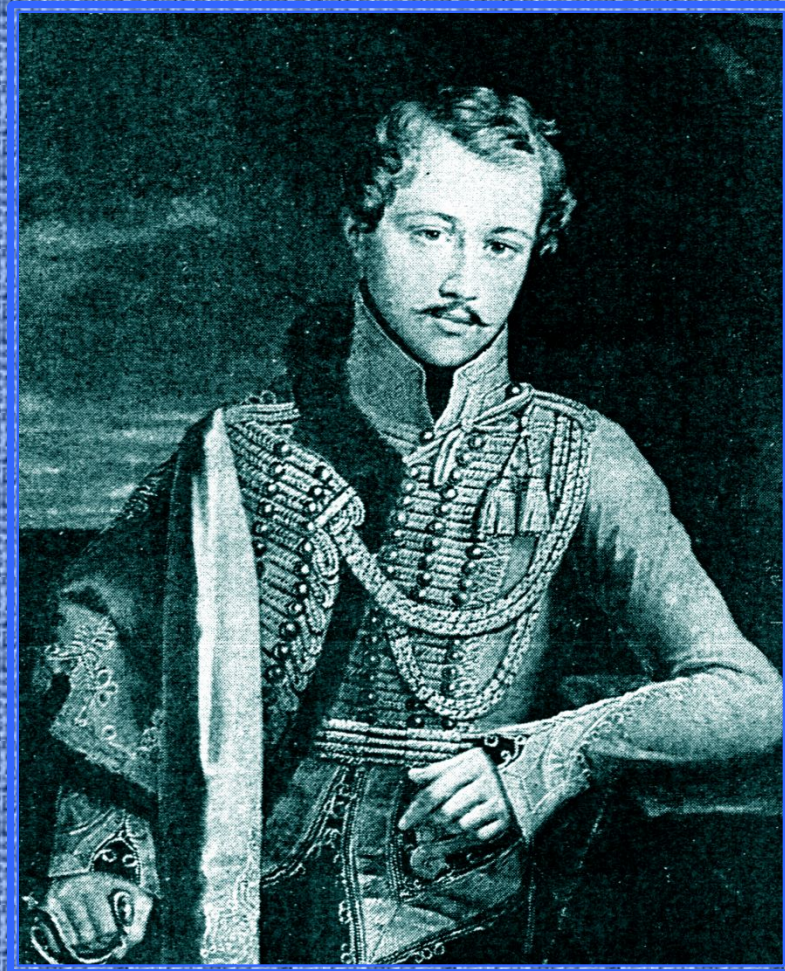

1777-1830

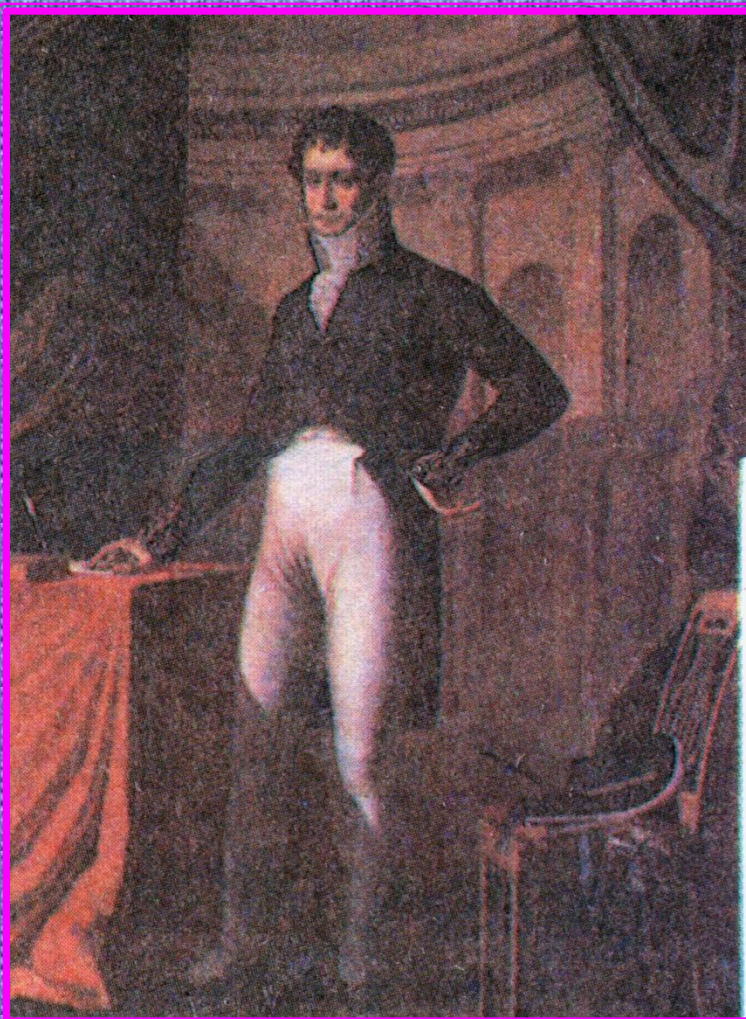
Мадонна з дзіцем

Партрэт Уладзіслава
Браніцкага

Портрет князя А.
Чартарыйскага

Групавы партрэт

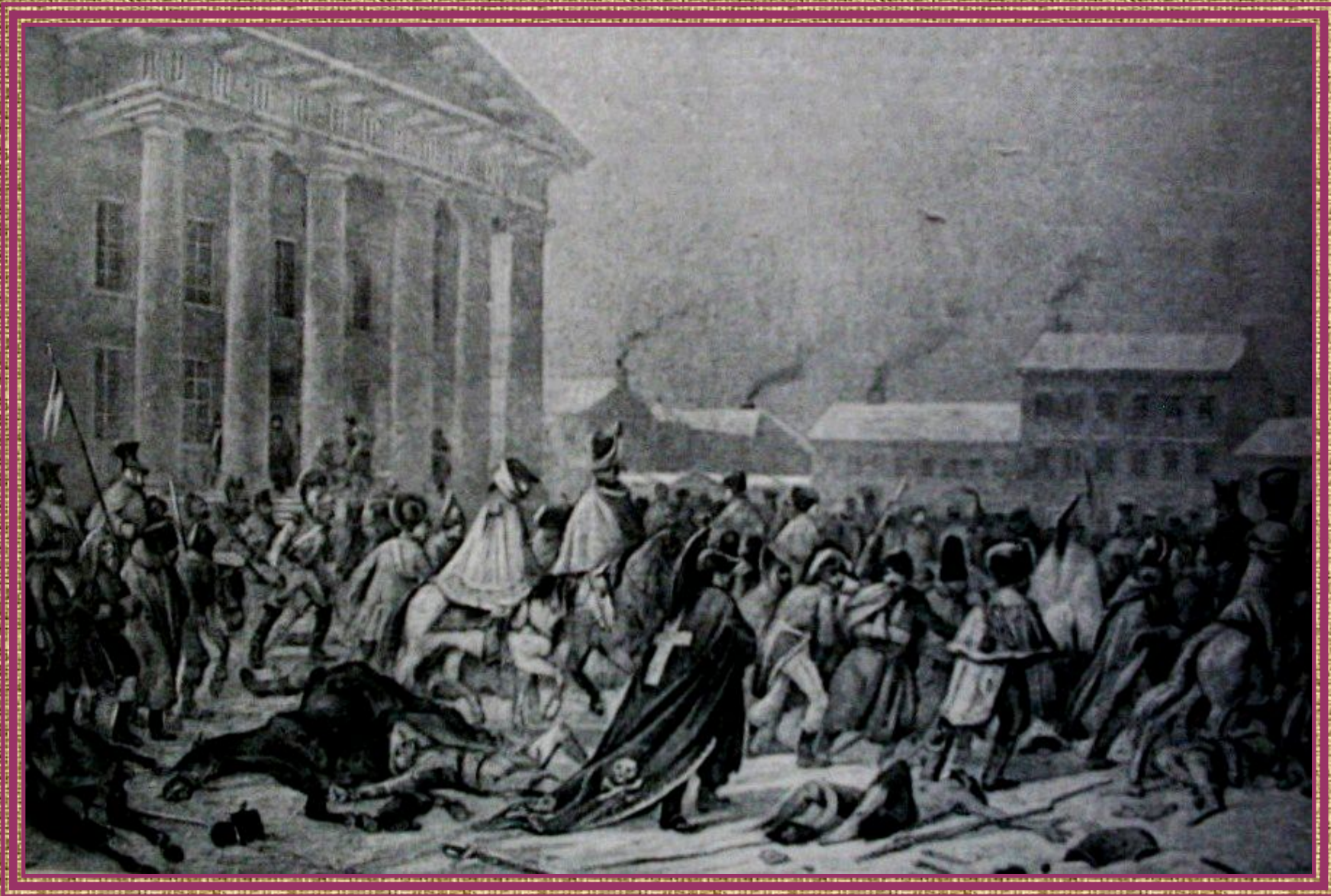

Ян Дамель (1780 - 1840 гг.)

Жывапісец Ян Дамель нарадзіўся ў прыбалтыйскім горадзе Мітава (сучасная Елгава). Ён выбраў сабе кар'еру мастака і закончыў Віленскі ўніверсітэт на кафедры жывапісу.

...пакінуў значны след амаль ва ўсіх жанрах выяўленчага мастацтва...

Адступленне французай праз Вільню

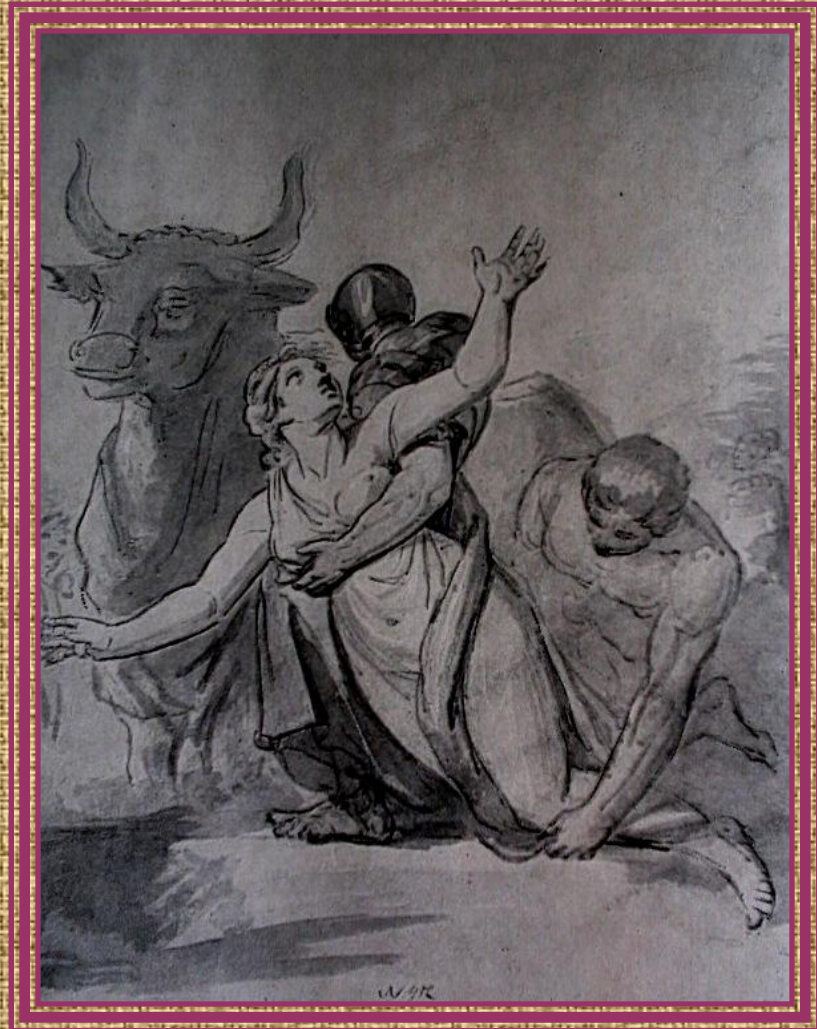
Партрэт Адама Гюнтэра

**Партрэт Шымона Малейскага-
рэктара Віленскага
універсітэта**

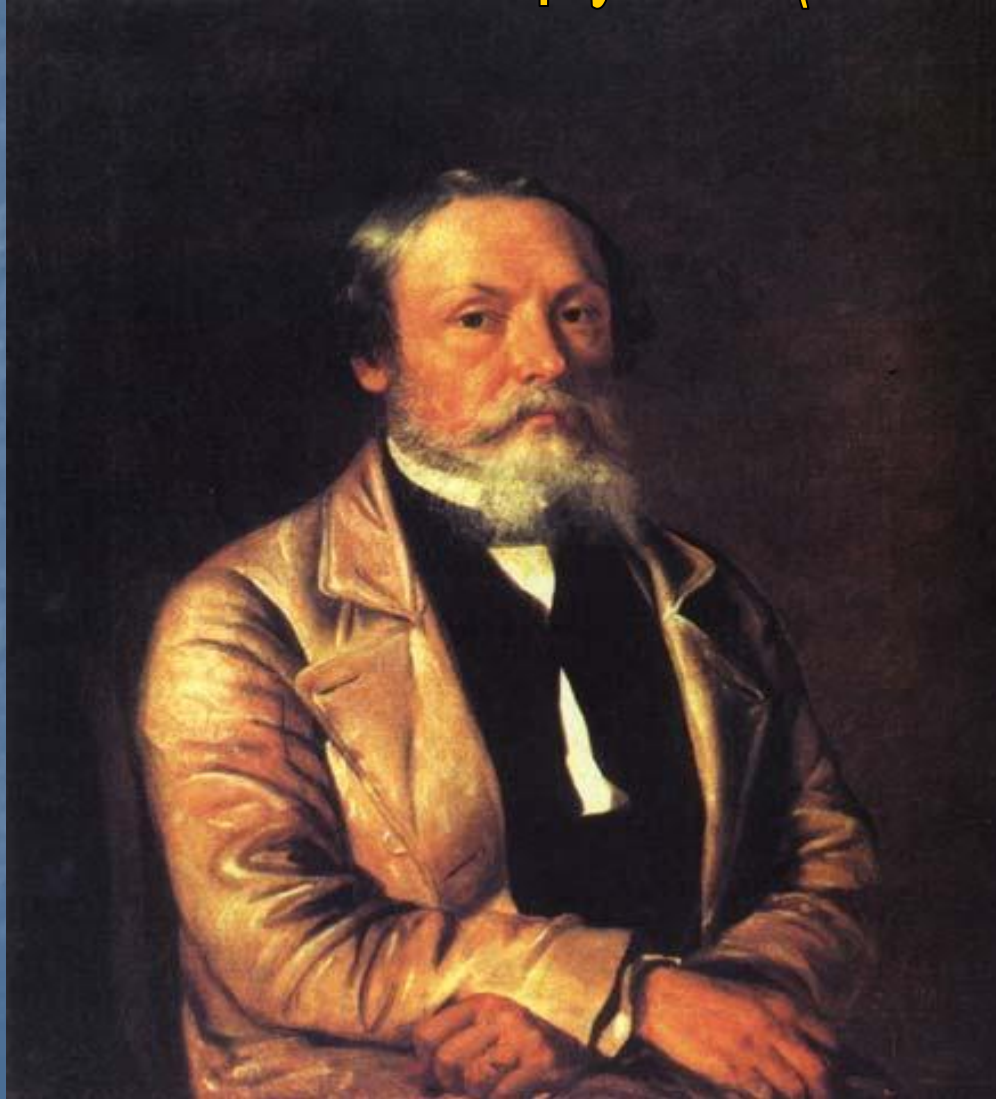

**Эскіз групавога партрэта
з лагойскага альбома**

**Выкраданне
Еўропы**

Мастак Іван Хруцкі (1884)

Нацюрморт з свечкай

Садавіна

У пакоях сядзібы мастака.
Дзеці перад мальбэртам" (1855)

Інтэр'ер з карціны
"У пакоях сядзібы мастака І.Ф.Хруцкага
Захарнічы Полацкага павету Віцебскай губерні" (1855).

Портрет
малодой жанчыны
з карзінай. 1835

Сямейны партрэт.

1854

Пахаваньні Хруцкіх

АСНОЎНЫЯ ЗДАБЫТКІ КУЛЬТУРЫ

п.п. XIX ст.:

- Былі закладзены трывалы падмурак вывучэння матэрыяльнай і духоўнай культуры Беларусі.
- У навуковы ўжытак былі ўведзены значныя каштоўнасці этнаграфічна-фальклорныя і лінгвістычныя матэрыялы амаль з усіх рэгіёнаў Беларусі.
- Зафіксавалі асаблівасці мовы і традыцыі культуры беларускага сялянства – захавальніка мовы і традыцыйнай культуры.
- Нацыянальныя традыцыі, якія да таго часу захоўваліся на побытавым узроўні станавіліся здабыткам усяго беларускага грамадства, а гэта спрыяла ўзмацаванню кансалідацыі, працэсаў унутры нацыі.
- Першыя даследчыкі з ліку шляхты і разначынцаў адносіліся да вывучэння сялянскіх традыцый як да пазнання ўласных культурных каранёў, гэта значыць, што беларусазнаўства можна лічыць стрыжнем вакол якога пачалося збіранне культурных сіл народа ў той час калі распачыналася фарміраванне беларускай нацыянальнай свядомасці.